

Tornyai János ismeretlen verse Szöri Józsefhez

A Bodnár Éva Tornyai-monográfiája (*Tornyai János*, Bp. 1954) végén közölt bibliográfia Tornyai-verseket nem tartalmaz. Tóthpál József bibliográfiája (*Vásárhely*, 1969) már két Tornyai-verset tart számon: A *Hétben* megjelent (1904. nov. 1.) hatsoros *Epilógust* és az 1915. január 13-án született „*A puszta meg én*” címűt, melynek kéziratát Kiss Lajos őrizte meg.

A szegedi festészet talán legtehetségesebb alakjának, a derékba tört pályájú Szöri József (1878—1914) életművének összeállítása során újabb Tornyai-vers bukkan föl. Bár Tornyai és Szöri kapcsolatáról a monográfus Bodnár Éva nem tesz említést, Tornyainak Rudnayhoz (1908. jan. 22.), a KÉVE művészegyesülethez (1914. nov.), unokahúgához, Patócsné Kutas Márihoz (1918. márc. 3.), Juhász Gyulához (1927. nov. 3.) és Czibula Antalhoz írott — Csongor Győző kéziratgyűjteményében őrzött — eddig ismeretlen leveléből egy ritka mélységű barátság körvonalai bontakoznak ki. Barátságuk tényét Kiss Lajos, a vásárhelyi művészetet hű krónikása és Szöriné Boga Lujza barátnőinek a visszaemlékezései is megerősítik.

Szöri doktorrá avatása óta (1904. nov. 5.) öröklött földeskéjének jövedelmét eladott képei árából egészítette ki. Ismerve családi körülményeit és képeinek útkereső jellegét, szűkösen élhetett, sőt Hollós József szerint egyenesen „küzdött a szegénységgel”. A nehéz megélhetés, özvegy édesanyja nem szűnő kérése arra készíteti, hogy „rendes” foglalkozás után nézzen. Az ügyvédjelöltséget választja, gyakorlatát 1909. aug. 21-én kezdi meg. Az *Élet* antialkoholista páholyában megismert Balog Géza irodájában.

„Ügyvédbojtárrá történt átvedlése” alkalmából Tornyai 1910 „bolondok havának” 11-én levelet ír Szörinek. A levél két részből áll: az összehajtott lap első oldalán Tornyai a cikkeiből, leveleiből ismert, a vásárhelyi népnyelv ízes fordulatait természetes módon alkalmazó, tréfálkozó sorokban bejelenti „az Cukkot”, a „következő lapon levő Eneket”:

DR. SZÖRI JÓZSEF FESTŐMŰVÉSZ

*En már eleget ideálizáltam,
Sült-tökön éltem, hideg földön háltam ...
Ideálizáljon már más is ...
Egy kis nyugalom — rám fér tán rám is!?*

*Nagy eszmékért amíg vívtam az Eget,
Más élelmes-jankó — pórolt eleget.
Háza, felesége, teli kamrája
Jóléttől, zsirtól — csöpög lelke, szája ...*

*Eszményi életből — nekem már elég ...
— Jobb ma egy tűzök, mint holnap egy veréb! —
Ideálizáljon már más is ...
Egy kis nyugalom — rám fér tán rám is!!*

A levél Szöri özvegyétől az évekig Szegeden élt dr. Nagy Zoltánhoz, az esztergomi Balassi Bálint és Keresztény Múzeum ny. főigazgatójához került. Jelenleg is az ő tulajdona. Fájó és öröndetes, hogy a kézirat elkerült Szegedről, mert Szöri özvegyének és sógornőjének halálakor (1966., ill. 1970.) a megüresedett lakásból a Szöri-hagyaték írásos része (lapkivágatok, levelezés, katalógusok stb.) eltűnt, és szorgos kutatás ellenére sem került még elő. Félő, hogy megsemmisült.

APRÓ FERENC